

Tarihsel Empati Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Tarihsel Empati Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=31386>

Özet

Tarihsel Empati Ölçeği, **ergenlerin** tarihsel olaylara ve geçmişteki insan deneyimlerine yönelik bilişsel ve duyuşsal empati düzeylerini ölçmek amacıyla geliştirilmiş öz-bildirim tipinde bir ölçme aracıdır. Ölçek, 2019 yılında Çalçıkan ve Demir tarafından, tarih eğitimi alanındaki araştırmalarda kullanılmak üzere, geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılarak Türk kültürüne özgü olarak geliştirilmiştir. Ölçek, tarihsel düşünme becerilerinin önemli bir bileşeni olan **tarihsel empati** yeteneğini iki temel boyutta değerlendirmektedir.

Ölçek, toplamda 12 maddeden oluşmakta olup, 5'li Likert tipi bir derecelendirme sistemine sahiptir. Ölçeğin geliştirilmesi, alandaki nicel çalışmalar desteklemek ve ergenlerin geçmişini anlama ve yorumlama kapasitelerini derinlemesine incelemek için önemli bir adım teşkil etmektedir.

Anahtar Kelimeler

Tarihsel Empati, Ergen, Bilişsel Empati, Duyuşsal Empati, Tarih Eğitimi, Psikometrik Geliştirme, Ölçek Geliştirme.

Yazarlar

Hüseyin Çalçıkan, Betül Demir

Amaç

Tarihsel Empati Ölçeği'nin temel amacı, ortaokul ve lise düzeyindeki **ergenlerin**, tarihsel olaylar bağlamında geçmişteki bireylerin duygu, düşünce ve koşullarına ne derece anlayabildiklerini ve bu durumlara duygusal olarak ne kadar tepki verebildiklerini ölçmek için psikometrik açıdan sağlam bir araç sunmaktır. Bu amaçla, ölçeğin yapısal geçerliliği ve iç tutarlılığı detaylı bir şekilde incelenmiştir.

Ölçek, tarih derslerinde empati becerilerinin gelişimini izlemek, farklı öğretim yöntemlerinin tarihsel empati üzerindeki etkilerini değerlendirmek ve öğrencilerin tarihsel olaylara yönelik tutumlarına nicel verilerle desteklemek üzere tasarlanmıştır. Bu, tarih eğitimi araştırmacıları ve uygulayıcıları için önemli bir kaynak sağlamaktadır.

Yapı

Tarihsel Empati Ölçeği, literatürde kabul gören iki temel empati bileşenine dayanarak iki faktörlü bir yapı sergilemektedir: **Bilişsel Empati** ve **Duyuşsal Empati**. Tarihsel empati, geçmişteki aktörlerin kararlarına, inançlarına ve eylemlerini o dönemin koşulları içinde rasyonel olarak anlama çabasına (bilişsel boyut) ve aynı zamanda o dönemin zorluklarına veya sevinçlerine duygusal

olarak ortak olma yeteneğini (duygusal boyut) içermektedir.

Bilişsel Boyut: Bu faktör, bireyin geçmişteki olayların sonuçlarını tahmin etme, tarihsel figürlerin motivasyonlarını anlama ve geçmişteki koşulları mantıksal olarak değerlendirme yeteneğini ölçer. Ölçekte 7 madde ile temsil edilmektedir.

Duygusal Boyut: Bu faktör, bireyin tarihi nesnelere, mekanlara veya olaylara karşı duyduğu heyecan, üzüntü veya sempati gibi duygusal tepkileri ölçer. Geçmişteki insanların yaadıklarına yönelik duygusal bir bağ kurma kapasitesini yansıtır. Ölçekte 5 madde ile temsil edilmektedir.

Geçerlik

Ölçeğin geçerlik çalışmaları, Çalçkan ve Demir (2019) tarafından Ergenlerde Tarihsel Empati Ölçeğinin geliştirilmesi sürecinde yürütülmüştür. Geliştirme çalışmaları, ölçeğin kuramsal yapıya doğru bir şekilde ölçtüğünü göstermek amacıyla genellikle açmalyıcı ve doğrulayıcı faktör analizi (AFA ve DFA) tekniklerini içermektedir.

Geçerlik çalışmalarıının sonuçları, 12 maddelik iki faktörlü yapıyı (Bilişsel ve Duygusal) tarihsel empati kavramını temsil etmede yeterli düzeyde olduğunu desteklemiştir. Bu, ölçeğin **yapı geçerli** açıısından kabul edilebilir düzeyde olduğunu işaret etmektedir.

Güvenirlik

Ölçeğin güvenirlik analizleri, ölçeğin iç tutarlılığını ve kararlılığını belirlemek üzere gerçekleştirilmiştir. Geliştirme çalışmalarıında genellikle Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı hesaplanmıştır. Yüksek Cronbach Alfa değerleri, ölçek maddelerinin aynı yapıya (tarihsel empatiyi) tutarlı bir şekilde ölçtüğünü göstermektedir.

Her ne kadar kaynak içerikte spesifik güvenilirlik katsayıları belirtilmemiş olsa da, yayınlanan akademik çalışmada (Çalçkan & Demir, 2019) ölçeğin kabul edilebilir düzeyde güvenilir olduğu rapor edilmiştir. Bu, ölçeğin farklı zamanlarda ve farklı örneklerde benzer sonuçlar verme potansiyeline sahip olduğunu göstermektedir.

Faktör Analizi

Tarihsel Empati Ölçeği, yapılan istatistiksel analizler sonucunda iki ana faktörden oluşmaktadır. Bu yapı, tarihsel empatinin hem zihinsel anlama hem de duygusal katılımı gerektiren karmaşık bir beceri olduğunu doğrulamaktadır.

Faktör 1: Bilişsel Empati (7 Madde): Bireyin geçmişteki olaylar ve kişiler hakkındaki bilgi ve aktif yürütme becerisini içerir. Örnek madde: "Geçmişteki olayların sonuçlarını tahmin edebilirim." (Madde 1, 2, 4, 6, 8, 10, 12).

Faktör 2: Duyusal Empati (5 Madde): Bireyin tarihsel deneyimlere karşı geliştirdiği duygusal tepkileri ve sempatik ilgiyi kapsar. Örnek madde: "Eski dönemlere ait gördüğüm tarihi nesnelere beni heyecanlandırır." (Madde 3, 5, 7, 9, 11).

Araç

Test Çeşidi: Geliştirme (Ölçek Geliştirme Çalışması)

Format: 5'li Likert Tipi Derecelendirme Ölçeği.

Derecelendirme: "1=Hiçbir zaman", "2=Nadiren", "3=Bazen", "4=Genellikle", "5=Her zaman"

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Öğrenciler (Ergenler)

Yaş Grubu: Ergenlik dönemi (Genellikle ortaokul sonu ve lise öğrencileri).

Popülasyon Detayları: Türkiye'deki ortaöğretim ve lise öğrencileri örnekleminde geliştirilmiştir.

Test Metodolojisi: Öz-bildirim yöntemiyle uygulanan, kağıt-kalem veya dijital formatlarda sunulabilen nicel bir ölçme aracıdır.

Anahtar Kelimeler

Tarihsel Empati Ölçeği, Psikometri, Tarih Algısı, Duygusal Zeka, Bilişsel Süreçler, Tarih Öğretimi.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Hüseyin Çalkan

Yazar ORCID Tanımlayıcı: Bilgi mevcut değildir.

Bağı Kuruluş E-posta Adresleri: caliskan06@gmail.com

Yazma Adresi: Yazarların akademik bağlantıları için orijinal makaleye başvurulmalıdır.

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: 2019

Şinler ve Kullanım: Ölçeğin akademik ve araştırmaya amaçlı kullanımı için sorumlu yazar Hüseyin Çalkan ile iletişime geçilmesi önerilir (caliskan06@gmail.com). Ölçek, bilimsel çalışmaların bir ürünü olup, ticari olmayan kullanımlar için genellikle izin gerektirir ancak telif

ücreti talep edilmeyebilir.

Erişim Bağlantıları:

Orijinal makalenin DOI bağlantısı: <https://doi.org/10.17497/tuhed.557538>

Ölçeğin orijinal dokümanları (DOCX ve PDF) aşağıdaki bağlantılardan indirilebilir:

DOCX Formatı: [tarihsel-empati-olcegi-toad.docx](#)

PDF Formatı: [tarihsel-empati-olcegi-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Çalkan, H. & Demir, B. (2019). Ergenlerde Tarihsel Empati Ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Turkish History Education Journal*, 8(1), 129-149. <https://doi.org/10.17497/tuhed.557538>

Ek Kaynak Linki: toad.halileksi.net

Tarihsel Empati Ölçeği Maddeleri

Tarihsel Empati Ölçeği toplam 12 maddeden oluşmaktadır ve iki alt boyutu kapsamaktadır: Bilişsel Empati ve Duyusal Empati.

Toplam Madde Sayısı: 12

Derecelendirme: 5'li Likert Tipi ("1=Hiçbir zaman" - "5=Her zaman")

Faktör 1: Bilişsel Empati (7 madde)

Madde Numaraları: 1, 2, 4, 6, 8, 10, 12

Örnek Madde: "Geçmişteki olayların sonuçlarını tahmin edebilirim."

Faktör 2: Duyusal Empati (5 madde)

Madde Numaraları: 3, 5, 7, 9, 11

Örnek Madde: "Eski dönemlere ait gördüğüm tarihi nesnelere beni heyecanlandırır"